

Қазақстан Республикасының Президенті

Қазақстан Республикасы
Президентінің 2018 жылғы 26
қыркүйектегі № 758 Жарлығы

Президент Республики Казахстан

**«Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясы туралы ережені
бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 11
қарашадағы № 3205 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы**

«Қазақстан Республикасының Президенті туралы» 1995 жылғы 26
желтоқсандағы № 2733 Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 14-
бабы 2) тармақшасына сәйкес **ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:**

1. «Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясы туралы ережені
бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 11
қарашадағы № 3205 Жарлығына (Қазақстан Республикасының ПҰАЖ-ы, 1996 ж.,
№ 44, 424-құжат) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

жоғарыда аталған Жарлықпен бекітілген Қазақстан Республикасы Орталық
сайлау комиссиясы туралы ережеде:

15-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«15. Комиссия өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының
заңнамасына сәйкес мынадай функцияларды жүзеге асырады:

1) Қазақстан Республикасының аумағында сайлау және республикалық
референдум туралы заңнаманың орындалуын бақылауды және оның бірыңғай
қолданылуын қамтамасыз етуді;

2) өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының барлық аумағында
міндетті, сайлауды ұйымдастыру және өткізу мәселелері бойынша шешімдер,
сондай-ақ өзге де құқықтық актілер қабылдайды;

3) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі депутаттарының сайлауын дайындау мен өткізуді ұйымдастырады;

4) Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты депутаттарының сайлауын ұйымдастыру мен өткізуге басшылық етеді;

5) Қазақстан Республикасының Президенттігіне кандидаттарды тіркейді, оларға тиісті куәліктер береді, Президенттікке кандидатты тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды, Президенттікке кандидаттарды тіркегеннен кейін жетінші күннен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында Президенттікке әрбір кандидаттың тегін, атын, әкесінің атын, туған жылын, атқаратын лауазымын (кәсібін), жұмыс және тұрғылықты орнын, сондай-ақ Президенттікке кандидаттың қалауы бойынша, оның қоғамдық бірлестікке, ұлтына қатысты мәліметтерді көрсете отырып тіркелгені туралы хабар жариялайды;

6) Қазақстан Республикасының Президенттігіне кандидаттың Қазақстан Республикасының Конституциясы мен «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңында қойылатын талаптарға сәйкестігін белгілейді;

7) денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органмен бірлесіп, медициналық қорытындыға қойылатын талаптарды және Республика Президенттігіне кандидатты тіркеуге кедергі келтіретін аурулардың тізбесін белгілейді;

8) Қазақстан Республикасы Конституциясының 41-бабының 2-тармағын ресми түсіндіру туралы Республика Конституциялық Кеңесінің шешіміне сәйкес Президенттікке кандидаттың мемлекеттік тілді еркін меңгергенін белгілеу рәсімін айқындайды;

9) партиялық тізімдер бойынша сайланатын Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі депутаттарының бір бөлігін және Қазақстан Республикасы мәслихаттарының депутаттарын сайлауға саяси партияларды қатыстыруға рұқсат беру туралы мәселені қарайды;

10) Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі партиялық тізімдерді тіркейді және оларды тіркегеннен кейін оныншы күннен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында саяси партияның атауы мен партиялық тізімге енгізілген адамдар саны, сондай-ақ, партиялық тізімге енген әрбір адамның тегін, атын, әкесінің атын, туған жылын, атқаратын

лауазымын (кәсібін), жұмыс және тұрғылықты орнын көрсете отырып, тіркеу туралы хабар жариялайды;

11) Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесі ұсынған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттығына кандидаттарды тіркейді және оларды тіркегеннен кейін үшінші күннен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында Қазақстан халқы Ассамблеясы атауын, Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесі ұсынған адамдар санын, әрбір ұсынылған адамның тегін, атын, әкесінің атын, туған жылын, лауазымын (кәсібін), жұмыс және тұрғылықты орнын, сондай-ақ кандидаттардың қалауы бойынша ұлтын көрсете отырып, тіркеу туралы хабар жариялайды;

12) тіркеу кезінде Қазақстан Республикасының Мәжілісі депутаттығына кандидатқа тиісті куәлік береді;

13) «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі партиялық тізімді тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды;

14) «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда Қазақстан халқы Ассамблеясы Кеңесі ұсынған Мәжіліс депутаттығына кандидатты тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды;

15) «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттарын сайлау жөніндегі партиялық тізімге енгізілген адамды аталған тізімнен алып тастау туралы шешім қабылдайды;

16) Қазақстан Республикасы бойынша тұтас алғанда Президентті және Парламент депутаттарын сайлау қорытындыларын шығарады, сайланған Қазақстан Республикасы Президентін және Парламентінің депутаттарын тіркейді, бұл туралы бұқаралық ақпарат құралдарында хабар жариялайды;

17) Парламент Мәжілісінің партиялық тізімдері бойынша дауыс беру қорытындылары бойынша депутаттық мандаттарды бөлу үшін квота белгілейді;

18) Республика Парламенті депутаттарын сайлау қорытындыларын бұқаралық ақпарат құралдарында жариялаған соң әрбір депутатқа Комиссия белгілеген үлгідегі куәлік пен омырауға тағатын белгіні тапсырады;

19) Қазақстан Республикасының Президентін сайлау кезінде қайта дауыс беру мен қайта сайлауды тағайындайды және өткізілуін ұйымдастырады;

20) «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда тиісті әкімшілік-аумақтық бөліністе Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі депутаттарының сайлауын жарамсыз деп таниды, қайта дауыс беруді тағайындайды;

21) «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттарын қайта сайлауды тағайындайды;

22) Қазақстан Республикасы Парламентінің шығып қалған депутаттарының орнына сайлауды тағайындайды;

23) депутаттарға жазалау шараларын қолдануға, олардың Қазақстан Республикасы Конституциясының 52-бабы 3-тармағының талаптарын, депутаттық әдеп ережелерін сақтауына, сондай-ақ депутаттың өкілеттіктерін тоқтатуына және өкілеттіктері мен депутаттық қолсұғылмаушылықтан айыруға байланысты мәселелерді қарауға дайындайды.

Депутаттардың Парламент Палаталарының және олардың органдарының отырыстарына қатысуын, сондай-ақ депутаттың өз дауысын басқа біреуге бермеуін бақылауды Комиссия мүшелері жүзеге асырады.

Жоғарыда көрсетілген мәселелерді Қазақстан Республикасы Парламентінде қарау және қарауға енгізу тәртібі Комиссия бекітетін тиісті ережемен регламенттеледі;

24) Қазақстан Республикасы Парламенті депутатының өкілеттіктерін тоқтатуға әкелетін негіздердің туындау фактісін көрсететін қаулы және тиісті адамның Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаты өкілеттіктерін жоғалту фактісін көрсететін қаулы қабылдайды;

25) таңдаушылардың шешімі бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты депутатының өкілеттіктерін тоқтату бойынша дауыс беру

қорытындыларын белгілейді; таңдаушылардың шешімі бойынша Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты депутатының өкілеттіктерін тоқтату жөніндегі құжаттардың үлгілерін бекітеді;

26) әкімшілік-аумақтық бөліністер халқының санына сәйкес олардан сайланатын мәслихаттар депутаттарының санын айқындайды;

27) мәслихаттар депутаттарының кезекті және кезектен тыс сайлауын тағайындайды;

28) мәслихаттар депутаттарын және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлауды ұйымдастыру және өткізу кезінде аумақтық сайлау комиссиялары қызметінің «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының талаптарына сәйкестігін бақылауды жүзеге асырады және «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының бұзылуы анықталған кезде олардың шешімдерінің күшін жояды;

29) мерзімді баспа басылымдарының республикалық және жергілікті бюджеттерде көзделген қаражат есебінен сайлау комиссияларының хабарларын орналастыру тәртібі мен көлемін айқындайды;

30) Қазақстан Республикасының Президенті мен Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттарын сайлау бойынша сайлауалды науқан барысы туралы сайлаушыларды хабардар етеді;

31) бұқаралық ақпарат құралдары арқылы сайлау алдындағы үгітті жүзеге асыру және Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті, мәслихаттары депутаттарының, сондай-ақ өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелерінің сайлауын ақпараттық қамтамасыз ету тәртібін айқындайды;

32) өзінің Интернет-ресурсында бұқаралық ақпарат құралдары ұсынған сайлау алдындағы үгітті жүргізу үшін эфирді және баспасөз бетінен орын беру ақысының мөлшері, шарттары мен тәртібі туралы мәліметтерді орналастырады;

33) сайлауалды пікірталастарды өткізу тәртібі мен шарттарын айқындайды;

34) Президенттікке кандидаттар, Мәжіліс депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялар үшін теледидарда сайлауалды пікірталастарды ұйымдастырады;

- 35) сенім білдірілген адамдарды тіркеу жөніндегі нұсқаулықты бекітеді;
- 36) Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидаттардың сенім білдірілген адамдарын тіркейді;
- 37) сайлау құжаттарын сақтау тәртібін белгілейді;
- 38) Қазақстан Республикасының Президенті мен Парламенті Мәжілісі депутаттарын сайлау жөніндегі дауыс беруге арналған бюллетеньдердің нысаны мен мәтінін, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының, Қазақстан Республикасы мәслихаттарының және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі дауыс беруге арналған бюллетеньдердің нысанын, оларды дайындау тәртібін, сондай-ақ қорғалу дәрежесін белгілейді;
- 39) Комиссия белгілеген тәртіппен Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттарын сайлау бойынша дауыс беруге арналған сайлау бюллетеніне саяси партиялардың атауларын енгізудің кезектілігін белгілеу бойынша жеребе тартуды өткізеді;
- 40) Қазақстан Республикасы Президенті мен Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарын сайлау бойынша сайлау бюллетеньдерін дайындауды қамтамасыз етеді;
- 41) кандидатура алып тасталған, кандидат етіп ұсыну туралы шешімнің күші жойылған, кандидаттарды, партиялық тізімдерді тіркеу туралы шешімнің күші жойылған жағдайларда сайлау бюллетеньдеріне өзгерістер енгізу тәртібін айқындайды;
- 42) сайлаушылар (таңдаушылар) тізімдерінің, Қазақстан Республикасы Президенттігіне кандидаттарды қолдайтын сайлаушылардың қолдарын жинауға және Қазақстан Республикасы Сенатының депутаттығына кандидаттарды қолдайтын таңдаушылардың қолдарын жинауға арналған қол қою парақтарының, өзге де сайлау құжаттарының нысандарын белгілейді;
- 43) Республика Парламенті депутатының куәлігі мен омырауға тағатын белгісі туралы ережені, олардың үлгілері мен сипаттамасын бекітеді;
- 44) Президент, мәслихаттар депутаттары және өзге жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелері үшін куәлік пен омырауға тағатын белгінің үлгісін белгілейді;

45) электрондық сайлау жүйесін «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында регламенттелмеген бөлігінде пайдалану тәртібін белгілейді;

46) электрондық сайлау жүйесі немесе оның жекелеген элементтері пайдаланылатын сайлау округтері мен сайлау учаскелерін айқындайды;

47) электрондық сайлау жүйесін іске қосу уақытын белгілейді;

48) Қазақстан Республикасының сайлаушы азаматтарының бірыңғай электрондық тізілімін жүргізеді;

49) сайлаушылар және сайлау учаскелерінің шекаралары туралы электрондық түрдегі мәліметтерді салыстыру мен ұсыну тәртібін айқындайды;

50) дауыс беру үшін сайлаушылар тізімдерін түзу, сондай-ақ оларды сайлау комиссияларына ұсыну тәртібін айқындайды;

51) дауыс беру құқығын беретін есептен шығару куәліктерін дайындауды ұйымдастырады, оларды беру және есепке алу тәртібін айқындайды;

52) сайлау жүйелері саласындағы халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асырады;

53) аккредиттелген байқаушылар үшін куәліктің үлгісін белгілейді;

54) шет мемлекеттердегі сайлауды байқау үшін Қазақстан Республикасының азаматтарын жіберу жөніндегі тәртіпті айқындайды және жұмысты ұйымдастырады;

55) Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы заңнаманы түсіндіруді ұйымдастырады;

56) Комиссияның ресми интернет-ресурсында Қазақстан Республикасының сайлау заңнамасы жөніндегі нормативтік құқықтық актілерді, сайлауды тағайындау және өткізу, сондай-ақ өткен сайлаудағы дауыстарды санау нәтижелері туралы ақпаратты орналастырады;

57) субъект заңнамалық акт жобасының заңнамалық бастама құқығын ресми енгізуі үшін сайлау практикасын зерделеу және Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы заңнаманы жетілдіру жөніндегі жұмысты жүргізеді;

58) кезең-кезеңімен ақпараттық бюллетень шығарады;

59) сайлау процесіне қатысушыларды оқытуды ұйымдастырады және жүргізеді;

60) саяси партиялардың өкілдерімен және сайлау процесіне басқа қатысушылармен сайлауды ұйымдастыру және өткізу жөнінде семинарлар өткізеді;

61) электрондық сайлау жүйесін пайдалана отырып сайлау өткізу кезінде тиісті сайлау комиссияларының мүшелеріне оны қолдануға оқытуды жүргізеді;

62) бұқаралық ақпарат құралдары арқылы сайлауда электрондық сайлау жүйесін пайдалануға халықты оқытуды ұйымдастырады;

63) Комиссия айқындайтын тәртіппен аумақтық сайлау комиссиялары ұсынған бюджеттік өтінімдер негізінде сайлау науқанын өткізуге арналған шығыстардың үлгі сметасын жасайды және Республика Үкіметіне ұсынады;

64) сайлау науқанын өткізуге бөлінген республикалық бюджет қаражатын сайлау комиссияларының арасында бөледі;

65) арнаулы уақытша шотты ашу, сайлау қорларының қаражатын жұмсау тәртібін және тиісті банктік мекемені айқындайды;

66) кандидаттарға бұқаралық ақпарат құралдарында сөз сөйлеу үшін қаражат бөлу тәртібі мен көлемін айқындайды;

67) сайлау қорына келіп түскен ақшаның жалпы сомасы, олардың көзі туралы ақпаратты Қазақстан Республикасы Президентін, Парламенті Мәжілісінің партиялық тізімдер бойынша сайланатын депутаттарын сайлау қорытындылары жарияланғаннан кейін он күн ішінде бұқаралық ақпарат құралдарында жариялайды;

68) саяси партияларды қаржыландыру тәртібін айқындайды;

69) сайлау комиссияларының қызметі үшін қажетті материалдық-техникалық жағдайлардың жасалуын бақылайды;

70) мүмкіндігі шектеулі азаматтардың сайлау құқықтарын іске асыру үшін жағдайлар жасау жөніндегі жұмысты үйлестіреді;

71) сайлау учаскесінде, дауыс беру пунктінде дауыс беруге арналған үй-жайды жарақтандыру жөніндегі нұсқаулықты бекітеді;

72) мөлдір материалдан дауыс беруге арналған жәшіктердің нысанын және сайлау комиссиялары мөрлерінің үлгілерін белгілейді;

73) «Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының Инженерлік-техникалық орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнынан ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылым объектілерін, интернет-ресурсты құру, дамыту, енгізу, сүйемелдеп отыру, әкімшілік ету, пайдалану және жүйелік-техникалық қызмет көрсету және сайлау қызметін материалдық-техникалық қамтамасыз ету жөніндегі тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алады;

74) Қазақстан Республикасының Президентін, Қазақстан Республикасы Парламентінің, мәслихаттарының депутаттарын сайлау бойынша сайлау комиссияларына басшылық етеді;

75) сайлау комиссияларының шешімдері мен әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) арыздар мен шағымдарды қарайды;

76) сайлау комиссиялары шешімдерінің күшін жояды және оларды тоқтата тұрады;

77) сайлау комиссиясының қызметін тоқтату туралы сотқа арызбен жүгінеді;

78) Референдумның орталық комиссиясының функцияларын орындайды;

79) республикалық референдум туралы заңнаманы бұзушылықтар туралы арыздар мен шағымдарды қарайды;

80) азаматтарды референдумға дайындық барысы туралы хабардар етеді;

81) референдумның бастамашыл тобын тіркеу туралы куәліктің нысанын бекітеді;

82) референдумның бастамашыл тобын және оның референдумға ұсынатын мәселесін (мәселелерін) тіркейді және ол туралы бұқаралық ақпарат құралдарында ресми хабар жариялайды;

83) бір уақытта қол қою парақтарын бере отырып, референдумның бастамашыл тобын тіркеу туралы куәлікті береді;

84) «Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда референдумның бастамашыл тобы мүшелерінің қызметін, бастамашыл топтың қызметін тоқтату туралы және оны тіркеу туралы куәлікті қайтарып алу туралы шешім қабылдайды;

85) «Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген жағдайларда жекелеген учаскелерде (әкімшілік-аумақтық бөліністерде) референдум өткізуді жарамсыз деп таниды;

86) Қазақстан Республикасы бойынша тұтас алғанда референдумның қорытындыларын шығарады, ол туралы бұқаралық ақпарат құралдарында хабар берілуін қамтамасыз етеді;

87) дауыс беруге арналған бюллетеньдердің, сайлаушылар тізімдерінің, қол қою парақтарының, референдум өткізу үшін қажетті өзге де құжаттардың нысандары мен мәтіндерін; дауыс беру уақытын, сондай-ақ референдум құжаттарын сақтау тәртібін белгілейді;

88) қол қою парақтары мен референдумның бастамашыл тобының қол жинау нәтижелері жөніндегі қорытынды хаттамаларын сақтаудың тәртібі мен мерзімдерін белгілейді;

89) референдум комиссияларына басшылық жасайды, олардың шешімдерінің күшін жояды және тоқтата тұрады, сондай-ақ олардың арасында референдумды ұйымдастыруға және өткізуге арналған қаражатты бөледі;

90) референдум комиссияларының материалдық-техникалық қамтамасыз етілу жай-күйін бақылайды;

91) консультативтік-кеңесші органдар құрады;

92) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де функцияларды жүзеге асырады.».

16-тармақта:

«құқықтар мен міндеттерге» деген сөздер «құқықтарға» деген сөзбен ауыстырылсын;

3) тармақша алып тасталсын;

мынадай мазмұндағы 16-1-тармақпен толықтырылсын:

«16-1. Комиссия:

1) Қазақстан Республикасының сайлау туралы заңнамасын сақтауға және Қазақстан Республикасының сайлау жөніндегі заңнамасының сақталуын қамтамасыз ету жөнінде шаралар қабылдауға;

2) сайлау комиссияларының шешімдеріне және әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) өтініштер мен шағымдарды уақтылы қарауға;

3) мемлекеттік аудит барысында анықталған (анықталудағы) бұзушылықтар мен кемшіліктерді жою жөнінде шаралар қабылдауға;

4) әрбір азаматқа оның құқықтары мен мүдделеріне қатысты құжаттармен, шешімдермен және ақпарат көздерімен танысуға мүмкіндікті қамтамасыз етуге;

5) Қазақстан Республикасының Конституциясын және заңнамасын сақтауға, басқа адамдардың құқықтарын, бостандығын, абыройы мен ар-намысын құрметтеуге міндетті.»;

20-тармақ мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

«Орталық сайлау комиссиясының Төрағасы, мүшелері және оның аппаратының қызметкерлері өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асырады»;

22-тармақта:

1) тармақшасы алып тасталсын;

мынадай мазмұндағы 4) және 5) тармақшалармен толықтырылсын:

«4) Парламенттің бірінші сессиясында, Мәжіліс Төрағасын сайлағанға дейін, Қазақстан Республикасы Мәжілісінің отырыстарында төрағалық етеді;

5) сотта және басқа мемлекеттік органдарда Комиссияның мүдделерін білдіреді, сондай-ақ Комиссияның мүдделерін білдіру жөніндегі өкілеттіктерді тиісті сенімхатты беру арқылы басқа адамдарға беруге құқылы.».

2. Осы Жарлық қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті

Н. Назарбаев